



Ishaja vsak četrtek popoldne. V slučaju praznika dan poprej.
Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I.
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Posamezna številka stane 1 dinar.
Cena: za 1 mesec 4 Din, za 1/2 leta 12 Din, za 1/2 leta 24 Din;
za inozemstvo 6 Din (mesečno). — Inserati po dogovoru.

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo Jugoslovanske
tiskarne, Kolportajni oddelek, Poljan-
ski nasip 2. Rokopisi se ne vračajo.

Vabilo

na

IV. delavski mladinski zbor »Krekove mladine« v Ljubljani,

ki se vrši v nedeljo, dne 2. avgusta 1925 ob 9. uri dopoldne v Rokodel-
skem domu v Ljubljani.

Spored:

1. Otvoritev in pozdrav.
2. Naloge »Krekove mladine«; referira Jože Gostinčar.
3. Krekova socialna šola; referira dr. Andrej Gosar.
4. »Krekova mladina« in strokovne organizacije; referira Ivan Gajšek.
5. Delavski tisk; ref. France Žužek.

Občni zbor.

1. Poročilo osrednjega odbora.
2. Poročilo referenta za izdelavo novega poslovnika.

3. Poročilo referenta za podruž-
nice.

4. Poročilo nadzorstva.
5. Volitev novega osrednjega od-
bora, nadzorstva in rabsodišča.
6. Slučajnosti.

7. Poučni izlet in prijateljski se-
stanek na vrtu Rokodelskega doma.

Vsaka podružnica je obvezna pos-
lati na mladinski zbor svoje delegate.
Člane bližnjih podružnic in pri-
jatelje naše mladine vabimo k obilni
udeležbi.

Osrednji odbor.

Francž Žužek:

K nedeljskemu občnemu zboru »Kre- kove mladine«.

In zgodilo se je, da je bil napisan v kongresni številki našega lista navidezno drzen stavek, da je bivša »Slov. krščansko socialna (!) zveza« z delavsko zastavo sv. Mihaela sedaj v rokah inteligence, ki zelo malo stori za delavsko izobrazbo. Cisto naravno je »Prosvetna zveza« kot prizadeta, zadnjih 18 mesecev prenovljena, poživljena in na splošno precej živahno delujoča izobraževalna organizacija po svojem predsedniku na to trditve, odnosno ugotovitev službeno reagira, skušajoč dokazati, da je gornji stavek neutemeljen, izrečen v nepoznanju velikega dela, ki ga vrši med slovenskim ljudstvom »Prosvetna zveza«.

In vendar je res, da naša splošna izobraževalna organizacija ni nudila, ne nudi in delavstvu nikdar več tudi nudila ne bo tiste specialne delavske izobrazbe, ki jo delovno ljudstvo danes nujno potrebuje, ako se zares hoče trajno in dejansko osamosvojiti na kulturnem, političnem in socialno-gospodarskem poprišču. To dejstvo je bilo oče in mati »Krekovi mladini«, ko se je ustanovila v najbolj dezolantnih razmerah pred štirimi leti. In nuditi delavstvu poleg splošne še nujno potrebno izrazito delavsko izobrazbo, je glavna naloga »Krekove mladine«.

Seveda ima »Krekova mladina« kot vsak življenja zmožen nov organizem svoje vešele in tužne dni, svoje potrebne razvojne stopnje. Tako smo videli dosedaj to svojo organizacijo mnogo na odrih, torej na nekem splošnem torišču, ki naj bi bilo pravzaprav pridržano »Zvezi ljudskih odrov«, odnosno, na katerem se lahko udejstvuje vsaka organizacija, ne da bi se imenovala ravno katoliška delavska omladinska. Res pa je tudi, da hoče zbrati »Krekova mladina« v svojih vrstah delavski naraščaj iz dobe po zapuščenih ljudski šoli in med časom, ko si posamezniki postavljajo svoje lastne eksistence. Prav taki ljudje se z največjim pridom lahko uporabljajo najprej v odrskih nastopih, učec se takozvanih »nastopov«, pravilne izgovarjave in besede v govoru pred množico. Zato »Krekovi mladini« njenega dramatičnega delovanja ne smemo šteti v breme, zlasti še, ker je v pravilno ume-

vani dramatici tolik bel kos umetnosti, da je delavstvu nikakor ne smemo odrekati. Saj je umetnost poleg globoke, trdne vere najbolj požlahtujoč činitelj v človeškem življenju! In slovenska katoliška javnost danes morda ne šepa nikjer drugod tako zelo, kakor prav v tem, da ne kapira in ne more kapirati umetnosti in njenega vsesplošnega pomena za vseobčo kulturo. »Krekove mladine« z odrov torej ne bomo metali, marveč bomo gledali na to, da pride preko kupletov v umetniško globokost.

So, ki trdijo, da bi »Krekove mladine pravzaprav treba ne bilo iz enostavnega razloga, ker imamo »Jugoslovansko strokovno zvezo«, v katere okrilju naj bi se eventualno ustanovili posebni mladinski odseki. Tudi misel, ki v jedru in po smotru ni napačna. Vendar bi jo bilo treba danes zavrniti. »Jugoslovanska strokovna zveza« je delavska strokovna organizacija. Naloge strokovne delavske organizacije so silno velike, danes skoro nedogledne. Ako vzamemo danes n. pr. samo možnost, da se bo sedanji politični kurz v naši državi še vsaj za nekaj let stabiliziral, da se bo izpeljala oblastna, sreska in občinska samouprava, kot so jo zamislili centralistični ustavaši in zakonodajavei, — potem bo strokovno delo pri nas tako naraslo, da bo absorbiralo vse, prav vse delavljine in delazmožne ljudi. In še ne bo dovolj! Kajti delavska strokovna organizacija ni danes več to, kar je bila leta 1909. in 1914. ali celo med vojno. Saj bi samo za tajnika potrebovali ljudi, ki bi poleg pravega duha in poleg splošne juridične izobrazbe še prav posebej podrobno poznali celokupno obširno delavsko zakonodajo! Ali naj takim ljudem napravimo na rame še breme in odgovornost za delavsko izobraževalno organizacijo?

Ne! Bo že bolje, da skrb za delavsko izobrazbo prevzame posebna delavska organizacija! Zlasti še, ker govorje za to tudi izkušnje. V tistih industrijskih središčih namreč, kjer je začela gibati »Krekova mladina« in kjer so poleg starejših vstopili v delavske vrste še delavski omladinci, tam napreduje danes celokupno delavsko gibanje.

Na koncu koncev pa smo mi za to tu, da zidamo in ne, da podiramo! Saj torej, če kje kaj ni prav — novega življenja noter! Šaro proč, pa sveže zraven!

»Krekova mladina« je zlata čaša krščanskosocialističnih delavskih or-

ganizacij. Ideje krščanskega socializma so diamantni biseri, žarko se bleščeči na njenem dnu. Delujoči člani in članice Krekove mladine pa so brusilci, brusilke dragocenih kamnov idej krščanskega socializma. Naj bi bili tako delovni, vneti, zavzeti in vztrajni, da bodo te ideje brusili s skrbjo noč in dan, pri delu in v snu. Kajti čimbolj zbrusen je biser, tembolj in tem dalje sveti.

Ideje krščanskega socializma pa morajo svetiti celokupnemu slovenskemu delovnemu ljudstvu. V to hoče pripomoči naša najmlajša organizacija, »Krekova mladina«, za katero veliko nalogo prosimo božje pomoči, da bo uspeh pravi in trajen.

Delovnemu ljudstvu!

Čas, ki v njem živimo, je v znamenju četrtega delavskega sloja, ki prehaja iz podrejenega stališča k stanovski samostojnosti. Široki delavski sloji, ki so se razvili v ozračju novodobnega industrijalizma, tehnike, tovarn, nepreglednih delavskih naselbin, so se vzdignili v orjaškem boju iz svojega brezpravnega stališča in zahtevajo stanovsko ravnopravnost. Svetovni prevrat je mahoma pometel s predotki, kakor da je delavec manj vredno bitje, ki ga je treba voditi in nadzorovati. Delavstvo je v dobi demokracije prišlo povsod do odločilnega upliva, v mestnih zastopih, občinah, deželah, državi in v splošnem kulturnem življenju.

Zal, da nismo delavci že v polni meri dorasli tem nalogam. Novi čas je naše delavno ljudstvo našel nepripravljen; zato je velika nevarnost, da zgubimo vse pridobitve in pademo nazaj v odvisnost gospodujočih slojev. Srce pretresa in boli vsakega zavednega delavca, ko vidi, kako se delavstvo zopet potiska v stran, kako zgublamo postojanko za postojanko v javnem in gospodarskem življenju.

Tovariši! Ali res nismo zreli za svobodo, soodločevanje, enakopravnost z drugimi sloji? Ali so zastoj krvaveli naši prvoboritelji in stanovski tovariši za našo svobodo? Ali smo mi res nesposobni otroci vrlih mož, ki so za naše pravice trpeli in umirali?

Ne smemo in nočemo biti! Bodimo vredni svobode, vredni svojih prvobornikov, svojih očetov! Pokažimo s svojim delom, da nismo le vredni svojih prvobornikov, temveč, da smo tudi zreli za svobodo, da znamo in hočemo sodelovati enakopravni in enako sposobni z drugimi stanovi človeške družbe!

Tovariši! Ne zapirajmo oči pred resnico! Naša premala izobrazba je vzrok, da delavci še ne zavzemamo v našem javnem življenju mesta, ki nam po pravici gre. Naši dedci se niso mogli prosto razvijati in izobraževati, ker so ječali pod težo brezpravnosti. Ako nam, ki smo svobodni, ni mar za lastno izobrazbo in napredek, bi bil to neodpustljiv greh. Zavedati se moramo, da si bomo le z vsestransko izobrazbo in duševno zrelostjo priborili in ohranili enako mesto z drugimi sloji.

Kdor ljubi svoj stan in hoče biti pravi delavec, mora sodelovati, da naš delavski stan dvignemo v izobrazbi in ga usposobimo za naloge, ki mu jih stavlja dvajseto stoletje. Nihče nam ne more dati izobrazbe, sami si jo moramo ustvariti. Kakor si rastlina sama ustvari svoje vejice, liste in cvet, —

tako si mora tudi delavstvo ustvariti svojo stanovsko kulturo. Kmet si je ustvaril tekom tisočletij svojo stanovsko kulturo, kulturo slovenskih kmečkih hiš, v njenih običajih, narodni noši, umetnosti, ki je pristno slovenska, zrastle na slovenski grudi.

Tudi mi si moramo ustvariti podobno kulturo, ki bo rastla iz naših delavskih razmer, iz naše delavske duše, iz naših delavskih družin, naših žen, otrok, delavskih domov, delavskih stanovskih zadrug, ki se bo razodevala v naši delavski obleki, šegah, v našem češčenju Boga, v naših delavskih naselbinah. Enkrat za vselej hočemo nehati posnemati druge sloje, jih zavidati za njihove dobrine, v naši delavski duši imamo dovolj zakladov, ki jih je treba samo odkriti, dvigniti in vzbrstelo bo in vzevelo bo novo življenje, ki nam pridobi pri vseh spoštovanje in ugled.

Svojo lastno stanovsko izobrazbo in kulturo gradeč, bomo skupno z drugimi sloji enakopravni ustvarjali vzajemno ljudsko in narodno blagobit, veselo in iskreno z njimi sodelovali v svojih domačih vaseh, občinah, župnijah, okrajih, deželi in državi, v kulturnih in prosvetnih zajednicah, ustvarjajoč z njimi skupno slovensko in jugoslovansko ljudsko kulturo.

Da položimo temelje za to novo, pristno kulturo, vas kličemo na

delavski dan

ki se vrši dne 8. septembra t. l. v Mariboru. Vabljeni ste vsi, ki delate v lepi Sloveniji. Iskreno dobrodošli so nam tudi bratje Hrvati in Srbi, ki nosijo z nami isto breme in sestavljajo skupaj z nami jugoslovanski delavski stan.

Na veselo svidenje ob našem delavskem prazniku!

V Mariboru, dne 17. julija 1925.

Za Jugoslovansko strokovno zvezo, okrožje Maribor:

Dr. Veble, l. r.; dr. Jeraj, l. r.; Andrej Semenič, l. r.; Vinko Munda, l. r. in Milko Bedjanič, l. r.

Politični pregled.

Pri nas.

Vladna deklaracija. RR vlada se je parlamentu predstavila s posebno deklaracijo, ki je za naše razmere v marsičem precej zanimiva. V svojem delovnem programu, ki ni majhen, naglašala, da bo izpeljala vse do sedaj projektirane zakonske načrte in še mnogo drugih. Za nas je važno to, da hoče RR vlada v celoti izpeljati centralistično ustavo in da med naštetimi zakoni ne najdemo nič delavske socialne zakonodaje, marveč samo splošne, ali pa kmečko-obrtne zakonske načrte. Če bi hotelo delavstvo torej pod to vlado kaj doseči, bo navezano na oblastne skupščine, v katerih naj bi postavilo svojega moža.

Debata o vladni deklaraciji je bila to pot parlamentarna in na višku. Opozicija je postavila v boj svoje najboljše govornike, ki so krtačili nagli preokret HSS v monarhistično in centralistično stranko. Stališče Jugoslovanskega kluba je to pot branil bivši železniški minister poslanec Sušnik. Radičevci se niso mnogo branili. Skoro bi sodilo, da namenoma ne, zavedajoč se, da bodo ostali dalje časa v tej vladni kombinaciji. Stališče radikalov je spretno zagovarjal Slovincem prijazen Ljuba Jovanović, naglasujoč,

da je bila koalicija PP prešibka in za delo nezmožna, vsled česar da so radikali bili prisiljeni iskati močnejših zaveznikov. »Sporazuma« sicer ne smatra kompletnega, se pa zaveda, da je storjen dober korak naprej h končnemu sporazumu. Zanimivo je, da Slovencev ni napadal in da jim je pustil odprta vsa vrata.

Dvanajstine. Takoj po vladni deklaraciji je zbornica prešla na debato zakonskega predloga o računskih dvanajstinah za mesece julij, avgust, september in oktober. Jug. klub je podal posebno oddvojeno mišljenje, ki je zelo stvarno in je vzbudilo posebno pozornost. Seveda bodo dvanajstine sprejete v glavnem tako, kot je predlagala vlada. Delavstvo bo najbrže »ohranilo« 2 odstotni davek na ročno delo.

Preglednejše poročilo priobčimo drugi teden, ko bo položaj jasnejši in nam ne bo primanjkovalo prostora.

Jugoslovanska strokovna zveza.

OKROŽJE J. S. Z. MARIBOR.

Maribor. Tukaj se je vršila 24. t. m. širša seja okrožnega odbora in zaupnikov naših skupin. Seje se je udeležil glavni tajnik I. Gajšek iz Ljubljane. Razpravljalo se je o važnih vprašanjih našega pokreta in enotnega dela, za razmah naše organizacije, ki mora vedno silneje nastopati v javnosti, da dvigne kulturno in gospodarsko naše delavstvo. Razčistila so se mnoga premalo jasna vprašanja, ki nam jih nalaga doba, razbitih nasprotnih organizacij in vedno močnejšega delavskega kulturnega in gospodarskega propadanja. Razpravljalo se je o »Delavskem dnevnu«, ki bo 8. septembra v Mariboru. Ta dan mora delavstvu, ki se ga udeleži, prinesiti novih pogledov na sodobne naše naloge. Zato se naj v čimvečjem številu udeleži tudi delavstvo izven mariborskega okrožja. Delo, ki ga razvija predsedstvo mariborskega okrožja, naj bi našlo odmeva v celih plasteh delavstva tudi ostalih okrožij, ki se mora okleniti trdno naše enotne fronte krščanskih socialistov, kajti le v slogi in delu je naša lepša bodočnost sigurna. Na seji se je tudi pokazala nujna potreba rednih osebnih stikov med centralo in okrožji.

Polovična vožnja na »Delavski dan« v Mariboru dne 8. septembra t. l. je dovoljena. Udeleženci kupijo cele enosmerne vozne karte do Maribora, ki veljajo v zvezi o potrdilu, ki ga dobe udeleženci na zbrovanju, tudi za vožnjo nazaj.

Strokovna zveza rudarjev.

Trbovlje. V nedeljo, dne 2. avgusta ob 4 popoldne se vrši predavanje kakor običajno na tajništvu. Tovariši, pridite vsi in privedite seboj tudi naše somišljenike!

Trbovlje. (Iz rudarskih revirjev.) Ustanovila se je zopet neka rudarska organizacija pod imenom »Zveza rudarjev Jugoslavije«. Kot delavec nimam prav nič proti temu, ako se delavstvo združi, da si na ta način zboljša svoj gmožen položaj. Vidim pa kot dosedaj še neorganiziran rudar v tej organizaciji zaupnike, ki so v zadnji rudarski stavki leta 1923. bili po večini stavkolomci. Čutim se dolžnega povedati, kako so škodovali takrat ti ljudje. Ko je nenadoma izbruhnila stavka, so navduševali rudarje, da moramo stavkati toliko časa, da bodo rudarji dobili vse, kar so vložili v svojih zahtevah in če treba tudi šest mesecev. Besedo so preloмили mnogi že po tretjem dnevu stavke s tem, da so šli v službo. Pa še več. Ko so nastopili delo, so stavkojoče rudarje nagovarjali, da se naj pridružijo njim, stavkolomcem. Če se niso udali njihovi volji, so jih pričeli denuncirati družbenim uradnikom, da na ta način dosežejo, da jih družba odpusti od dela, da bodo stradale njihove družine. Na eni strani misleč, da jih na podlagi teh denuncijacij Trboveljska družba nastavi za preddelavce, kar se je več ali manj tudi zgodilo, na drugi strani pa je mnogo poštenih delavcev zgubilo svoj kruh in bilo primorano si tega iskati v tujini. Tako so ti zaupniki pridno pomagali rušiti stavko, ker po njih mnenju ni zadostovalo »Jutrovo« delovanje v korist T. P. D., ampak vzeti rudarjem iz ust še tisti bori košček kruha. Čujem, da se že nekateri izmed teh rudarjev vračajo v svojo domovino in to radi tega, ker niso vajeni dela v železnih rudnikih. Kaj naj ti sedaj začnejo? Malo verjetno je, da bodo te delavce tukaj sprejeli v delo, in po čigavi zaslugi? Če pa ima »Zveza rudarjev Jugoslavije« tako sijajno sestavljen zaupniški aparat, da bi bila vsemogočna, je težko verjetno.

Neorganiziran rudar.

Viničarji.

Skupina Svetinje je poslala glav. taj. J. S. Z. zelo stvaren in utemeljen protest na fin. ministra zoper 2 odstot. davek in prošnjo na ministra za kmetijstvo za podporo po toči prizadetim v občini Brebrovnik, kar je s priporočilom poslalo tajništvo Jug. klubu v Belgrad.

Glavno tajništvo J. S. Z. je vložilo pri velikem županu v Mariboru prošnjo, da se revnim viničarjem nakaže na zimo izdatna podpora.

Društvo slovenskih organistov.

Opozorilo. Meseca avgusta izide zelo važna številka »Pravice«, v kateri bo vse natanko popisano, kako in kam je treba vložiti prošnje za draginjske doklade. Sicer bo objavljenih v tej številki še mnogo drugih zanimivosti za organiste. Organisti, kateri ste že naročeni na ta, za nas tako koristni list, pridno agitirajte med svojimi tovariši v domačem kraju, da si ga vsak naroči takoj sedaj, da tako ne zamudi važnih nasvetov, kateri bodo imeli stalno vrednost. Vsak naročnik naj pridobi kolikor le mogoče dosti naročnikov, ker le na ta način se bodo strnile naše vrste.

Sestanki. Več organistov je izrazilo željo, da bi se priredili sestanki organistov za eno ali dve dekaniji, ker jih je veliko, kateri nikdar ne morejo k obnim zborom in tako malo zvedo o društvenem delovanju in o svojih pravicah. Društvo organistov bi radevolje poslalo svojega odposlanca, toda nima za to potrebnega denarja. Ako bi organisti v tistem okraju, kjer želijo imeti zborovanje, bili pripravljene kriti potne stroške odposlanca, bi se ti shodi takoj začeli. Torej, oglasite se!

Državni cestarji.

V vednost vsem članom društva. Na mnoga vprašanja glede 8 ali 10 urnega dela, glede trave ob cestah, dopustov, doklad za delo na oddaljenih progah, službene obleke itd., sporočamo, da bo to definitivno urejeno, ko izide tozadevni »pravilnik«, ki bo v skladu z novim zakonom o drž. uradnikih, kateri velja za vse državne cestarje kraljevine. Danes je še v veljavi avstrijski Službeni predpis in se tudi izvaja, vsled česar so cestarji še danes prikrajšani za mnogo pravic. Da se temu odpomore, izdeluje tajništvo obširen predlog za novi pravilnik. To je pa težko delo, ki zahteva časa. V skupnem delu in podpiranju bomo tudi to dosegli. Širša navodila in pojasnila v mnogih drugih slučajih, ki tičejo vse, prinese okrožnica, ki v kratkem izide. Z vidika nismo tudi prav nič izpustili deželnih cestarjev, za katere vztrajamo na podržavljenju teh cest in zboljšanju položaja. V skupnosti in borbi bomo vztrajali in tudi zmagali.

Razširjajte »Pravico«!

Zveza papirniškega delavstva.

Dev. Mar. v Polju. V pokojnem Vevške papirnice na znanje. Zveza papirniškega delavstva je na svojo vlogo na upravni svet Vevških papirnic v zadevi povišanja pokojnine vpokojencem Vevške papirnice prejelo sledeči odgovor: Zvezi pap. delavstva Vevče. V odgovor na Vaš dopis z dne 7. t. m. naslovljen na naš upravni svet Vam po naročilu predsedstva sporočamo, da Vaši prošnji ni mogoče ugoditi, dasi priznavamo, da je stanje vpokojencev težko. Naša uprava itak skuša od pomoči temu stanju iz proste volje, ne da bi bila zato prisiljena po kateremkoli zakonu ali predpisu, vendar so pa njena tozadevna sredstva omejena. — Od pomoči doseči bi se dalo edino le po zakonito predvidenem starostnem zavarovanju delavstva, za čigar uresničenje se po svojih zastopnikih v nar. skupščini veliko lažje zavzamete, kakor je to mogoče storiti nam. — Tako odgovor. Vpokojenci dobro preberite stavek: Naša uprava itak skuša od pomoči temu bednemu stanju iz proste volje — ter se vprašajte, kedaj in kako skuša od pomoči? Ali morda s tem, da vam je ukinila pred 2 leti premog. — Da, za te bedne vpokojence so omejena sredstva, za dobro situirane pa neomejena. Vse moči, — do 50 let so nalagali in pomagali kapital množiti. Na stara leta pa naj se žive s 30 Din mesečno. Mi tega ne razumemo, naj poskusijo gospodje en mesec.

Prometna zveza.

Vprašanje nar. poslanca Franjo Žebota na gospoda ministra saobračaja v zadevi potovanja delavskega osebja z brzimi vlaki in izdajanja vizumov za potovanje v Avstrijo. — Gospod minister! Glasom pravilnika o voznih olajšavah so se delavstvu odvzele legitimacije, katere je imelo pri bivši južni železnici z istimi ugodnostmi in v isti obliki, kakor drugo nastavljeno osebje. Mesto teh legitimacij je dobilo delavstvo lične listne izkaznice. Na protest se je delavstvu zagotovilo, da obdrže vsi prizadeti iste ugodnosti, kakor ostalo nastavljeno osebje. Na enkrat pa dobi avstrijski konzulat v Ljubljani okrožnico, glasom katere se ne smejo na podlagi listnih izkaznic izdajati vizumi za potovanje v Avstrijo po znižani ceni, kakor ima pravico nastavljeno osebje. Razum tega se je pa z okrožnico od 17. junija 1925, št. 68.264-VI, ki jo je vsled naročila ministrstva saobračaja izdala direkcija drž. železnic v Ljub-

Čemu mečeš proč denar? Ali ne veš, da ima Konzum konkurenčne cene in dá poleg tega še 3% popust! Svoji k svojim!

A. Marby:

Hanka.

Luziško-srbska povest.

5

V tem trenutku je napravil pešeni kolovoz oster ovinek in nenadoma je sunek vetra kakor nevidna orjaška roka zamajal gosti megleni zastor, ga pretrgal, in prikazale so se medlosive nébesne proge: solnce je zmagovito prodrlo oblake. Zlati solnčni prameni so žareli daleč tja preko mokroodsevajočih, v prvem pomladnem zelenju bleščečih žitnih polj, preko bliskovitega potoka, ki je delil borovje od polja, in preko prvih s slamo kritih poslopj, ki so iznikle tam ob gozdnem robu. Narava je kar nenadoma vrgla raz sebe svoje motno oblačilo in se oblekla v svoje najbolj bleščeče, oko in srce poživljajoče barve. Celo na levi daleč tja se razprostirajoče močvirje je bilo videti prijaznejše s svojimi nihajočimi bilkami, ki so poganjale iz črnega slepivega površja.

Hanka je globoko dihnila: nenadno zjasnitev je smatrala za dobro znamenje. Vsa skrb ji je izginila. Dvignila je povešeno glavo, oči so zablesčale in pogled ji je šel za škrjanci, ki so se dvigali iz bohotno rastočih zelenih posevkov ter v prešernem veselju plavali v zraku. Kako čudovito domače je dirnilo Hanko polje in gozd, črno močvirje, potok z nadvse preprostim, majavim mostičkom iz grčavih debel, preko katerega je ravno ropotal voz! Nenavaden občutek, tisto doslej v njej dremajoče domovinsko čuvstvo, jo je nenadoma presilno obšlo.

»Ljubi Kruševce, ljubi Kruševce!« je šepetala predse, nehote pospešila korak in z vedrim nasmehom pokimala vrbcem, ki so sedeli na slemenu prvega poslopja; zdelo se ji je, da ji ob povratku domov glasno čivkajo dobrodošlico.

Vas je počivala pred njo kakor izumrla. Ilonate hiše so bile zgrajene v neenaki oddaljenosti, ločene med seboj po dolgih dvoriščih in travnih vrtovih; nizka, podolgasta, s slamo krita poslopja so po stari srbski navadi gledala samo z gladkimi opažnimi stranmi na vaško cesto, medtem ko so podolžne strani z vežnimi vrati in okni bile obrnjene na dvorišča, obdana z krajničnimi ograjami. Vas je delala zato na prvi pogled turoben vtis. Ob času, kadar prebivalci ne delajo na polju, se osredotočuje namreč vse življenje na dvoriščih. Zato ni navidezna samota Hanke prav nič osupnila.

»Tu stanuje Šota, tu Pankov... sedaj je na vrsti Skadov... in za tem »Poličar« (gostilničar). Ali pač živi še njegova stara mati?« je govorila sama pri sebi. Spominjala se je hiše za hišo nekdanjih svojih znancev. Sedaj je prišla do cerkvice, sive od starosti, ki se je dvigala sredi majhnega, zelo zapuščenega pokopališča. Mnogi, ki so ji bili sorodniki in prijatelji, tudi brat in sestra, so našli tam medtem, ko je Hanka bila z doma, svoj zadnji počitek. Tesno na pokopališče je mejilo župnišče z leseno utico pred vežnimi vrati, obsenčeno poleti z dišečim kovačnikom; sedaj so bile umetno zapognjene letve seveda še gole, ravnotako kakor širokovejnati španski bezeg, ki je rasel čisto kakor nekdanj v malem vrtičku pred šolo, postavljeno samo nekaj korakov ob strani. Ta in župnišče sta bili poprej edini zidani poslopji v vasi. Sedaj je pa Hanka začudena zagledala poševno

pred seboj novo kamenito hišo; bila je sicer prtilična, toda zaradi strehe iz rdeče opeke, zaradi svetlozelene barve in bleščečih, na cesto obrnjenih oken se ji je zdela kar gosposka. Desno in levo stoječe ilovnate kočice so se zdaj videle dvakrat grše. In vendar so visele na eni izmed njih modre dekljice oči kakor začarane, dokler ji pogleda niso zastrle solze in ni slednjic samo še kakor skozi zastor zapazila stare kmetice, ki je stala ob vratih dvorišča, v pričakovanju zroč doli po kolovozu in se ni prav nič menila za naglo približajočo se meščanko.

Ravno ko je dosegla Hanka šolo, so se odprla vežna vrata, in hrupno je buknila na prosto mnogoštevilna gruča otrok. Toda v hipu je umolknila vsa truma in polna radovedne začudenosti zijala v tujo prikazen, ki je stopala ravno preko pota, ne da bi zapazila, kako se je v istem trenutku pokazala v enem izmed šolskih oken šibka postava mladega učitelja — najbrž zato, da bi zasledil, zakaj je ljuba vaška mladina tako čudno umolknila — in kako so tudi njegove otožne oči očitno presenečene obstale na njej.

V tem je Hanka obstala tik pred staro kmetico, stegnila ji nasproti roke, in zaklicala s tresočim glasom: »Dober dan, mati!«

Ali stara žena ni razumela pozdrava, ki ji je zadonel nasproti v nemškem jeziku? Nekaj čudnega je preletelo nagubane poteze starkinega obraza, vendar pa ponujene roke ni sprejela, temveč se je umaknila par korakov in s sivimi, ostrimi očmi mrzlo in tuje merila vitko dekljisko postavbo od nog do glave.

»Mati, ljuba mati!« se je začul sedaj globoko ginjen glas, ali ne poznaš več svoje Hanke?«

(Dalje.)

ljani, za imenovano osebo skrajno omejilo potovanje z brzimi vlaki. Ker je omenjeno osebo z omenjenimi ukrepi zelo prizadeto, dovoljenjem si Vas, gospod minister, vprašati: 1. Ste li pripravljene ukreniti, da bodo vsi avstrijski konzulati na podlagi ličnih legitimacij izdajali vizume za potovanja v Avstrijo pod istimi pogoji, kakor za ostalo nastavljenih osebje? — 2. Hočete li razveljaviti okrožnico glede omejitve vožnje z brzimi vlaki? Prosim za pismen odgovor. — Beograd, 20. julija 1925. — Z izrazom spoštovanja Franjo Žebot, s. r., nar. poslanec.

Vprašanje nar. poslanca Franjo Žebota na g. prometnega ministra v zadevi miloščinarjev bivše južne železnice. Gospod minister! Ob ustanovitvi provizijskega fonda za delavce južne železnice se ni sprejelo za člane one, ki so bili stari preko 36 let. V cirkularju iz l. 1909. pa je družba južne železnice na zahtevo osebja pristala, da plača tem delavcem, ako so nesposobni za delo, iz svojih sredstev »miloščino« v višini po statutnih fondih, ne da bi ti delavci sploh kaj plačali. Rimski akord določa v § 17. točka 6., da se pri miloščinah, penzijah in provizijah sprejmejo ali postojee norme državne železnice ali pa bivše južne železnice. Navzlic temu, da imenovani člen rimskega akorda, oziroma podpisani protokol k temu členu določa, da se naj ta točka tolmači v korist osebju, je vendar ministrstvo za socialno politiko ustavilo, oziroma prepovedalo tako zvane miloščine, češ, da država v smislu ustave ne sme dati nikakih miloščin, dajatev itd. iz državnih sredstev, ako niso utemeljene v zakonu. Ker pa je Rimski akord s podpisanim protokolom s finančnim zakonom 1924/25 postal zakon, ima minister pravico, da tolmači te odločbe najboljše za osebo in prizna, oziroma določi miloščine za bivše južnoželezniške delavce. Z ozirom na navedeno dovoljujem si vas, g. minister, vprašati: 1. Ali ste pripravljene po podpisanim protokolu § 17 točka 6. tolmačiti v dobro osebju in nakazati miloščino? 2. V slučaju, da s tem niste zadovoljni, hočete li zavzeti se za to, da se v finančni zakon o dvajsetih letih za avgust—november 1925 vzame poseben člen, ki naj določa, da se onemoglim delavcem bivše južne železnice, dalje avstr. drž. železnice, bosanskih in drugih železnice izplačuje miloščina z draginjsko doklado po normah provizijskih fondov, ki so v teh pokrajinah postojali, oziroma še postoje. Prosim za pismen odgovor.

Dijaštvo in delavstvo.

(Referat Aleša Stanovnika na I. kongresu krščanskih socialistov v Ljubljani.)

(Konec.)

Vojska je zrušila vse. Materijalna in duševna kultura sta se upognili in umaknili strasti in sovraštvu. Tu je bila prilika, da se pokaže moč dobrih sil. Izkazalo se je, da so bile te sile jako šibke in niso vzdržale ogromnega pritiska. Zlasti je občutil svojo nemoč marksistični socializem, katerega zastopniki so se ravnotako ogrevali za človeško klanje kot njegovi največji nasprotniki: nacionalni šovinisti. Marksistični socializem, ki je skušal svojo eksistenco utemeljiti v protikrščanskem nazorih, je ravno vsled tega antikirščanskega stališča zgubil na svoji idejni moči. Mesto da bi predvsem zastopal načela socialistične družabne ureditve, je marksistični socializem pobijal krščanstvo in s tem sam sebi majal tla, ker je uničeval še tisto malo etičnih vrednot v svojih pristaših, kar jih je bilo že po naravi vsakemu po edincu. Ni čuda, da so vsled tega postali povečini delavski voditelji oportunisti in utilitaristi, kar je bilo katastrofalno za delavsko organizacijo in v njej včlanjeno maso.

Ta preokret je prinesel delavstvu bridko razočaranje. V njem je vzklopelo in vsa čustva nezadovoljstva so

si poiskala pota in izliva v splošni povojni revoluciji. Tragika te svetovne revolucije je, da v vseh teh revolucionarjih ni bilo pravega duha in prave organizacije in da zato ponekod niso mogli ustvariti novega stanja, kjer pa so ga ustvarili, ga niso mogli obdržati. In če danes pogledamo po svetu, na žalost vidimo, da je delavstvo brez vsake politične moči in nima nikakega vpliva na državno vodstvo. Razcepljenost delavstva je omogočila kapitalizmu, da proslavlja danes svojo največjo dosedanjo zmago.

Povsod vlada popolna brezbriznost izobraženstva za socialne probleme. Prepada se več od dne do dne. Materijalizem je prepočil vse do kraja in izgleda, da ni od nikoder rešitve in da se bo vse vtopilo v tej brezmejni brezbriznosti in otopenosti.

Tudi dijaštvo si v tej povojni dobi ne dela ravno velike časti. Sprva je bilo podobno, da je neznanost trpljenje med vojno vplivalo nele na one, ki so neposredno trpeli in največ trpeli, nego tudi na one, ki so to trpljenje le opazovali in ga bili le v mali meri deležni. Levo orientirane politične stranke so kaj kmalu zavjevale široke ljudske plasti in tudi mlado dijaštvo se je močnemu demokratičnemu gibanju pridružilo. A le za kratko dobo. Narodna nestrpnost, strast in sovraštvo so naraščala od dne do dne. Socialistične organizacije so se s pomočjo velekapitala jele razširjati precej brzo. Kratka, vabljava gesla, zunanji sijaj, možnost udobnega življenja, vse-to je mamljivo vplivalo na mlade ljudi, ki so se začeli nagibati k tem narodno-šovinističnim organizacijam, vzdrževanim od bank in veleindustrije, za katere interese so se seveda takoj tudi angažirale. Ogromna večina dijaštva pa je ostala brezbrizna, ne meneč se za vsa gibanja in stremljenja. Značilno za miselnost današnjega dijaštva je dejstvo, da na ljubljanski univerzi ni mogoče vzdržati primerno jakoga akademskega društva z določenim socialnim programom. Vsi poskusi so žalostno skrahirali, posamezniki so omagali nad slovenskimi visokošolci. Če bi hotel analizirati in opredeliti mišljenje in naziranje slovenske visokošolske mladine, bi na žalost moral ugotoviti, da so vse misli sodobne akademske mladosti osredotočene na materijelno osiguranje svojih let, pa še za to ne znajo oziroma si ne upajo odločno nastopiti. Kakih korajšnih fantov, navdušenih za slovenke socialne in politične ideale pa z redkimi izjemami ne moremo najti na naših domačih tleh. Bridka ironija je, da se študentje, ki bi morali biti najidealnejši, danes zavedno ali nezavedno pehajo za tiste, ki jih tlačijo moralno in materijelno in jih z bičem v roki komandirajo k slepi vdanosti in pokornosti. Če tedaj na splošno med našim dijaštvom ni razvit niti najosnovnejši čut svobode, moremo tem manj govoriti o zavesti za solidarnost dijaštva. To ni razveseljivo, a je tako.

V zadnjem času pa raste in se jači tudi med dijaško mladino radikalno-zavedna struja. Sprva so bili to poedinci, med letom so si stvorili ti posamezniki klube, danes moč teh dijakov prevladuje. Vsaj pri nas je tako. Pa tudi v nasprotnem taboru je opaziti, da je le nekaj zdravega duha še in če bo ta duh vzdržal, tedaj nam je prav kmalu pričakovati preokreta med našim dijaštvom. Preokret pa se bo širil in jačil tudi drugod in bo nujno vodil do preustroja sodobnega družabnega sistema.

Naloga našega dijaštva z ene strani in delavstva z druge je, da si stvorijo čim tesnejše stike. Tak poskus se je v Ljubljani napravil z delavskimi večeri. Ti večeri so se dobro obnesli. Zamišljeni in izvedeni so bili kot debatni večeri. Snov za debato je vsakokrat sprožil posamezen referat, nakar se je vedno vršila izredno živahna, temeljita in izčrpna debata, katere so se udeleževali navzoči delavci in drugi obiskovalci večerov. Te

večere moramo mi na vsak način le-tos obnoviti. Tu bomo prišli skupaj delavci in študentje, bomo imeli veliko priliko za medsebojno poznanje in razgovore. Na teh večerih moramo temeljito predelati vsa sodobna vprašanja in probleme, dodobra se poučiti o današnji delavski zakonodaji in zaščiti, o stanju in položaju delavstva doma in v tujini; tu se bomo tudi politično izobraževali, tudi za stanovske razgovore mora biti časa na razpolago.

Na našem dijaštvu in delavstvu je, da pokažeta, da ni prepada med znanostjo in življenjem, nego da to spada skupaj. Delavska sprejemljivost in pripravljenost sodelovanja z inteligenti mora slednje nagiti, da si poiščejo poti do duše delavca. Vsak inteligent mora zavest delavca, da je človek, utrjevati in jačiti. Kdor demokratično čuti, ta ne sme tega ohraniti le zase, nego je njegova dolžnost, da to javno izpoveduje povsod in se za to tudi javno izpostavi. Naše sodelovanje in popolnjenje pa ne bo pomenilo le to, da bi se morda delavci le trpali z znanjem tega ali onega. Ne! To sodelovanje bi imelo namen, da si mi vsi gojimo poleg umske naobrazbe zlasti tudi srčno kulturo, kar je veliko važnejše kot golo zapomnevanje raznih potrebnih stvari. Delavska izobrazba naj ne obstoja le v golem kopičenju znanja, ampak veliko bolj potrebno je, da si delavec utrjuje in popolnjuje svojega duha in svojo zavest in da je ta njegov duh in zavest v skladu z ono svojega sodelavca-študenta. Delavec in izobraženeec naj sodelujeta kot enak z enakim. Tu ne poznamo nikake pod- in nadrejenosti, tu vlada absolutna koordinacija. Kajti, kdor misli, da je s tem, da so mu v šoli njegovo pamet malo popilili, kaj več od onega, ki jo ima še robato, a prav tako dobro, da ne spada v delavsko-dijaško vzajemnost.

Naša skupnost in vzajemnost naj se posvedoči s tem, da bo dijak zahajal k delavcu ne samo na debatne večere, ampak tudi k njegovemu delu in na njegov dom. Tam naj spozna trpljenje in bedo, tam naj dijak tudi od te strani okusi življenje, da mu bodo vtisi v celem življenju močni in živi. Kajti le tedaj bo mogel resnično in iskreno razumeti in zastopati delavca, če bo poznal njegovo dušo, njegovo življenje v tovarni, v rudniku in na domu. Tedaj šele bo zmožen, da bo zanesel med maso delavcev ognja in idealov. Tedaj mu tudi ne bo pretežko situacijo spoznati in napraviti sklep, ne demagoški in ne pretiran in varljiv, nego jasen in odločen ter izvedljiv.

Rezultat dijaško-delavske vzajemnosti mora biti tudi ta, da bodo dijaki sodelovali pri delavskem tisku ter tudi pri delavskih strokovnih organizacijah. To prijateljstvo ne bo prav nič konvencionalno, ampak živo in iskreno, vzniklo iz globine zavesti in zahoteno vsled nujne potrebe. Dijak in delavec se bosta skupno pripravljala za izvedbo socialnih in političnih ciljev. V njih mora biti enako močno prepričanje, da je za doseg teh ciljev potrebna politična moč, do katere pa je mogoče le z vztrajnim, doslednim in nesebičnim delom. Naloga naša je: Spoznati in hoteti. Popolna jasnost glede ciljev in nezlomljiva volja za njih doseg. Dosedanje napake naj nam bodo v svarilo, posebno takrat, kadar so navidezno doseženi kakšni uspehi.

Vse dobromisleče delavstvo in dijaštvo se mora po toliko časa razdvojenosti zopet najti. Vzajemnost fizičnih in duševnih sil mora postati resnica in dejstvo. Kadar bo to doseženo, tedaj odrešenje ne bo več daleč. Zato na delo za to vzajemnost!

♦♦♦♦♦
Zahtevajte »PRAVICO« po vseh goštilnah in javnih lokalih, posebno še v industrijskih krajih!
♦♦♦♦♦

Dopisi.

D. M. v Polju. Delavstvu združenih papirnic Večve, Goričane in Medvode! Čas je prišel, ko se bo treba delavstvo združenih papirnic odločiti za biti ali ne biti, za zmagati ali pasti. Preizkušeno boš, ali si dovolj močno, da boš znalo čuvati svoje pravice ali ne. Delavstvo, zapomni si, ako zmagáš, potem ti je zagurana boljša bodočnost, ako ne, se lahko pripraviš na najhujše. Začelo se je že na vseh koncih. Kazni, šikaniranje in odpusti so na dnevnem redu. Delavskim zaupnikom se zabranjuje štiti delavstvo pred šikanami raznih mojstrov in uradnikov. Vse se je zaklelo proti nam in naši enotni organizaciji. Geslo jim je: Najprej odstraniti zaupnike, potem bo stvar lahka, ker ne bo ga več delavca, ki bi imel pogum, postaviti se krivici nasproti. Zato, tovariši in tovarišice, kadar vas pozovejo vaši zaupniki, tedaj vsi kot en mož na plan in niti za las ne popustimo od naših pravice! S tem, tovariši, boste pokazali svojo delavsko zavest in razni gospodje ne bodo imeli poguma, z vami tako pometati, kakor si oni domišljajo. Delavstvo! Od tebe zavisí, kako si boš uredilo nastali položaj in če si ga boš znalo in hotelo rešiti tako, kakor si ga brezdomno želiš. Potemtakem se imaš sedaj odločiti, ali zmagáš, ali padeš. Hiti in pripravi se, čas prihaja!

Prevalje. Besede Gospodove: »Pustite male k meni, kajti njih je nebeško kraljestvo«, so se z resnostjo izpolnile nad Alojzijem in Ano Kovač. Umrli jima je 23. julija edini otrok sinček Srečko, star 8 mesecev. Pogreb, ki je bil 25. t. m., je pokazal splošno spoštovanje do imenovanih, katerima izrekamo najglobokejše sožalje.

Prevalje. Dne 2. avgusta t. l. ob 3 pop. bo pri tov. Mežnar članski sestanek Strok. zveze tov. delavstva. Spored jako važen, udeležba vseh nujno potrebna.

Tedenske vesti.

Nos ji je odgriznil. 39 letnega Giulio Colombia je v Como (Italija) obiskala njegova žena. Pri tej priliki ji je mož odgriznil nos. Za to dejanje je dobil sedaj nagrado v obliki 17 mesečnega zapora.

Oblak se je utrgal 24. julija nad okolico Paške vasi v Sav. dolini. Naliv je bil strašen. Voda, ki je prihrumela v velikanskih potokih iz hribov, je na več mestih razdrila železniški nasip. Zgodila bi se skoraj železniška nesreča, da ni mlinar A. Gačnik pravočasno opozoril strojevodjo vlaka, ki je prihajal iz Šoštanja.

Potopljene ladje. Te dni se začne z delom za dvig onih ladij, ki so bile potopljene v svetovni vojni v Savi in na Donavi pri Belgradu.

Novo liško železnico, ki veže Ogulin s Splitom, oziroma z Dalmacijo, so v soboto slovesno otvorili. Ob tej priliki so se vršile v Splitu velike svečanosti in pa otvoritev Jadranske razstave.

Proti tuberkulozi. Te dni se vrši v Parizu kongres mednarodne unije proti tuberkulozi. Našo državo bo zastopal dr. Ljuba Stojanovič.

Telovadni odsek »Orel« Verd priredi v nedeljo dne 2. avgusta ob pol 4 pop. svojo letno odsekovno javno telovadbo združeno s prosto zabavo in srečolovom. Prireditelj se vrši na odsekovnem stadionu v Matjaževki ob izvirku Ljubljane. Za okrepčila je dobro preskrbljeno. Prijatelji naših organizacij, pridite v obilnem številu!

Bryan umrl. V Ameriki je umrl vodja vseh pravovernih Amerikanec, med svetovno vojno eden izmed vodilnih državnikov, ki je užival veliko popularnost Amerikanec, pospeševatelj križarske vojske proti moderni znanosti, Bryan. Bil je zagovornik svobodnega kovanja srebrnega denarja, ki je izrekel nekoč besede: »Na čelo dela ne smete vtisniti te trnjeve krone. Ne križajte človeštva na zlati križ!«

! Član, ki hoče kupiti ceno in dobro oblačilno blago, naj si ogleda zalogo !

v Konzumu, Kongresni trg 2

K.:

Krekova socialna šola

V naših vrstah vlada življenje. In to je Krekov duh. Mi hočemo svoje lastne izobrazbe. Mi imamo dannadan toliko opravka z ugovori iz nasprotnih delavskih vrst, mi sami hočemo ideje kršč. socializma oživitviti v našem zasebnem in javnem življenju. Mi hočemo zato izobrazbe. Skušnja nas pa navaja k temu, da si to izobrazbo pridobimo najbolj s sistematično šolo. Zato je posebej za to izvoljen odbor, kakor je to sklenil naš junijski kongres, po svojih posvetovanjih sklenil, da se otvori »Krek. socialna šola« s 1. oktobrom v Ljubljani. To je za naše gibanje zgodovinski dan.

Za 1. tečaj, ki bo trajal od 1. okt. do 20. dec. 1925, se bodo sprejemali predvsem v Ljubljani stanujoči (tudi iz okolice) kršč. misleči delavci, ki imajo veselje in zmožnosti za študij in namen pozneje delati v naših delavskih organizacijah. Število bo omejeno in se bodo posilci izbirali. Pouk bo brezplačen. Obisk bo obvezen, ker bo to šola. Pouk se bo vršil ob ponedeljkih, torkih, sredah, četrtkih in petkih od pol 7 do 9 zvečer.

Tvarina, ki se bo predavala v 1. tečaju, je določena sledeče:

I. 1. Vzgoja družbe (pedagogika). 2. Socialni red na podlagi načel kršč. socializma. 3. Socialni sistemi (zgodovinski pregled). 4. Kapital in kapitalizem. 5. Delavstvo in država. (Primeri iz sodobnega delavskega gibanja v Angliji, Rusiji, Nemčiji, Ameriki itd.)

II. 1. Nacionalno vprašanje z ozirom na razvoj Slovanov. 2. Čitanje socialnih in kulturnovažnih del. 3. Pregled slovenskega slovstva in umetnosti. 4. Praktične vaje v poslovanju, sestavi spisov, dopisov, člankov.

III. Poučni izleti. 2. Ogled obratov, soc. važnih ustanov.

Tvarina 2. tečaja bo obdelala predvsem poglavje: o delu.

S tem je začetan sistem in program šole. Ne bodo to suhoparna predavanja, temveč načeta vprašanja, ki se bodo skupno z učenci obdelavala. Vsak bo imel pravo takojšnjih pojasnil in drugo. Šola bo sličila Vidovičevi školi v Sarajevu, vendar povsem z drugim smotrom. Podajala se bo izobrazba delavcem, da se kot delavci izobrazijo in delajo zopet za delavstvo samo in pomagajo svojim trpečim bratom.

Predavatelji-učitelji bodo večina Krekovi učenci in se bodo skušali posluževati njegove metode pouka.

Krekova socialna šola ima pred seboj zelo važne načrtane naloge, ki jih bo skušala povoljno rešiti. S tem bo dana tudi realna podlaga za ustanovitev posebne delavske knjižnice, ki bo v tisku prinašala obdelana vprašanja v Krekovi šoli.

Prijave za Krekovo šolo pošiljajte na Krekovo mladino v Ljubljani.

Krekova mladina.

Krekova mladina. Polovična vožnja. Udeležence IV. mladinskega zbora opozarjamo še enkrat, da kupijo na vstopni postaji celo vozno karto do Ljubljane, žigosano na obratni strani z mokrim dnevnim žigom. V Ljubljani te karte ne smejo oddati, ker velja v zvezi s potrdilom o udeležbi, ki se bo dobilo na zboru, za brezplačno vožnjo domov.

Griže. Celjani so se v nedeljo zopet postavili tukaj za veseloigro »Babilon«. Poročilo priobčimo prihodnjič.

Člani in članice »Krekove mladine« v Ljubljani se vabijo k polnoštevilni udeležbi na sestanek v ponedeljek dne 3. avgusta ob pol 8 zvečer na Stari trg. Predava tova. I. Gajšek o časopisju. Predavatelj hoče podati zgodovino in razvoj, statistiko našega in nasprotnega časopisja pri nas in v drugih državah, vpliv nasprotnega časopisja, način in naše naloge, kako voditi boj proti brezverskemu tisku. Pridite vsi.

GOVORNIŠKA ŠOLA KREKOVE MLADINE.

Govorila tova. Skale Marija v Celju 14. julija 1925.

Drage tovarišice in tovariši!

Glavni namen kršč. soc. mladinske organizacije »Krekova mladina« je izšolati in vzgojiti dobre, značajne in neustrašene borce za strokovno organizacijo. Te organizacije so pa tega tudi zmožne, ker vršijo svojo vzgojno in izobraževalno delo sistematično po načelih krščanske vere.

Res, da tudi naša organizacija ne more delati čudežev, da so tudi napake, katere nastanejo vsled krivde članov, ki ne razumevajo dela in drugim članom kradejo s tem dobro ime društvu in ugled, ker smo že itak centrom opazovanja od nasprotnikov.

Da pa se odpravijo pomanjkljivosti in napake v društvu, je treba več doslednosti. Besedam morajo slediti tudi dejanja. Še tako dobra in lepa načela, oz. sklepi, so nerodovito drevo, ako po njih zunaj ne uravnamo svojega življenja, v društvu pa našega dela.

Nekateri člani mislijo, da je sklep, ako je v zapisniku, že izvršen. Ne. Dostikrat je treba veliko trpljenja in žrtvovanja, predno se sklep izvrši in doseže namen.

Ako pregledamo Pravilnik naše organizacije in primerjamo tudi delo s pravilnikom, kakšno razočaranje. Zakaj ni tu in tam pravega duha zavednosti? Zakaj se toliko točk še ne izpolnjuje? Doslednosti in volje manjka. Brez doslednosti v vseh dolžnostih, ki smo si jih privzeli z vstopom v našo mlado organizacijo »Krekove mladine«, ne moremo niti obstati, niti napredovati.

Zato pa vsak, ki se da vpisati v našo organizacijo, se mora pripraviti tudi na delo in žrtve, katere mora doprinesti v prid društva. Kdor se pa boji dela in žrtve za organizacijo, češ, saj so še drugi, ta sploh ne spada v naše vrste in je bolje, da ga ni, ker drugim sicer zavednim članom in članicam jemlje dobro voljo za glavni namen, do vzgoje in šole ter ljubezen do dela.

Naša organizacija je mladinska organizacija. Pa tudi starejši se lahko zbirajo pod njen krov in obrambo. Za nas je celo važno, če vidijo in nadzirajo naše delo starejši. Zato pa člani, ki so sicer starejši, pa ne marajo, da bi bila mladina zraven in jo prezirajo, češ, kaj bom s takimi otroci, ne razumevajo sodobnih naših nalog, ker od mladine je pričakovati pokret in bodočnost organizacije.

V naši organizaciji je treba dosti dela in žrtve doprinesti, ker je mlada in nimamo od nikogar ničesar pričakovati, ker smo v očeh naših nasprotnikov vse kaj drugo kot člani človeške družbe.

Člani zavedajte se svojega težavnega dela, kajti na vaših ramah stoji vzgoja mladine, na njej pa bodočnost delavstva. Kakor boste vi dali vzgled, tako bo tudi mladina naprej delovala, ko nas starejših ne bo. Če se pa vi ne bode zavedali svojega vzgojnega

dela, potem mora naša ljubljena organizacija propasti.

Če bomo dosledni in vztrajni, bo naša organizacija rastla in napredovala, ter trgala delavsko mladino iz vrst naših nasprotnikov, ki komaj čakajo, da jo pogoltno krokodilovo žrelo nemoralnosti. Pa mi hočemo vztrajati in hočemo vršiti to, v kar smo poklicani. Mladina in bodočnost mora biti naša.

Z doslednostjo v načelih in vztrajnostjo v naši šoli bomo kmalu dozoreli v značajne žene in može, ki kaj znajo in zmorejo.

V trudu in vzgoji polnem radosti, gradimo delavstvu slavo in moč!

Socialni vestnik.

Nezaposlenost v Jugoslaviji. Po podatkih delavskih zbornic je v Jugoslaviji nezaposlenih približno 67.000 delavcev. Med vsemi industrijami je menda najtežje prizadeta grafična industrija. Konec junija je bilo nezaposlenih 563 članov zveze grafičnih delavcev v vseh devetih podružnicah, in sicer 327 kvalificiranih in 236 nekvalificiranih. Nezaposlenih je v Belgradu 156, v Zagrebu 145, v Ljubljani 68, v Sarajevu 65, v Novem Sadu 45, v Osijeku 36, v Splitu 29, v Subotici 24 in v Velikem Bečkerek 5.

Kongres proti tuberkulozi. V Neapolju je zboroval kongres za boj proti tuberkulozi. Udeležnikov je bilo okoli 4000, med njimi državni podtajnik Teruzzi, kardinal Ascalesi in zastopniki vseh oblasti. Obenem je bila otvorjena tozadevna razstava.

Naseljevanje v Združene države. Od meseca julija 1924 do aprila 1925 se je naseljevanje v Združene države zmanjšalo za 74 odst. nasproti istemu času v prejšnjem letu.

Brezposelnost na Angleškem. Število uradno prijavljenih brezposelnih znaša na Angleškem 1.300.000, za okroglo 275.000 več kot lani ob tem času.

Brezposelnost na Ogrskem. V mesecu juniju je bilo na Ogrskem od 224.000 organiziranih delavcev brezposelnih 34.015, kar znači napram mesecu maju porast brezposelnih za 0.42 odstotkov. Največ brezposelnih je v železni industriji (9734), v stavbni stroki (8246) in v lesni industriji (4036).

Delavski dopusti na Francoskem. Vlada je izdelala zakonski načrt o uvedbi obveznih dopustov za delavce. Vsak delavec bo imel pravico na plačan dopust v letu. Dopust se bo določil v sporazumu med delodajalcem in delavci.

Zakonita ureditev minimalne plače rud. delavcev v Witwatershand, Južna Afrika. Dne 17. aprila t. l. so prinesli časopisi iz Capetowna (Južna Afrika) vest, da je zakonitim potom urejena minimalna plača za rudarske delavce in sicer od 1. oktobra 1924 nazaj. Zanimivo pri tem je, da bo na podlagi tega zakona kaznovan s petdeset funtov šterlingov (1 funt je 300 Din) vsak delodajalec, ako se ne drži tega zakona. — Rudniki z manj nego 200 delavci so po zakonu obvezani, da plačajo od aprila t. l. dalje; torej ne za nazaj. Plača rudarjev — po kategorijah — se giba med 15 do 24 šilingov. — Ta zakon, ki je za rudarje jako važen in tudi socialen, je v toliko bolj pomemben, ker se rudarjem plača samo toliko, kolikor ti pač zaslužijo, t. j. po »Gedingsistemu« in to v vseh državah. — Po Mining Journal 25. aprila 1925.

Razno.

Delavsko gibanje.

Na Angleškem prehaja mezno gibanje rudarjev v najhujši stadij in je pričakovati vsak čas splošno stavko. Baldwin tudi s tem računava in je pripravljen na pogajanja. Kongres transportnih delavcev in zeleničarjev je sklenil, za slučaj splošne rudarske stavke, da ne prevaža premoga. Tajnik rudarskih organizacij Cooc je izjavil, da ne more računati na sporazum med delodajalci in rudarji. Rudarska internacionala je sklicala posvetovanje. Solidarne z angleškimi so se izjavili že srancoski, belgijski in nemški rudarji. — V Yorkshiru in Manchesteru je pričelo stavkati 135.000 tekstilnih delavcev.

V Belgiji je dne 28. t. m. izbruhnila splošna stavka rudarjev.

Na Francoskem je mezni boj končan, ker so dosegli rudarji izplačilo druginjskih doklad do 15. dec. t. l.

V Bosni. Lesna industrijska podjetja skušajo podaljšati delovni čas. Delavci se upirajo in organizirajo obrambo. V enem večjem podjetju je že delavstvo stopilo v stavko.

Na Bolgarskem je bilo te dni izrečenih zopet 17 smrtnih obsodb. Mnogo »zločincev« pa pride na vrsto prihodnji mesec.

Cigani okradli otroka. Policijski vestnik objavlja, da so ukradli posestniku Milanu Milanoviču v vasi Maskov v Srbiji cigani 2 letno hčerko in jo odpeljali neznano kam.

Denar.

Uradni kurzi. Za pravilno pobiranje taks po zakonu o taksah in pristojbinah in za pravilno preračunavanje vrednosti listin, ki se glase na zlato ali inozemsko valuto, je minister financ za mesec avgust t. l. določil naslednje povprečne kurze: 1 napoleonor Din 220, 1 turška lira Din 248, 1 angleški funt Din 276, 1 dolar Din 56.75, 1 kanadski dolar Din 56.25, 1 zlata nemška marka Din 13.50, 1 zlati zlot (poljski) Din 9.40, 1 avstrijski šiling Din 8, 100 francoskih frankov Din 267, 100 švicarskih frankov Din 1102, 100 italijanskih lir Din 209, 100 belgijskih frankov Din 262, 100 holandskih goldinarjev Din 2278, 100 romunskih lejev Din 27.50, 100 bolgarskih levov Din 41.30, 100 danskih kron Din 1200, 100 norveških kron Din 1020, 100 švedskih kron Din 1530, 100 pezet Din 823, 100 drahem Din 91, 100 češkoslovaških kron Din 168, 1 milijon ogrskih kron Din 800.

Nov denar. Te dni so pripeljali iz Francije, kjer se tiska naš denar, v Belgrad za 540 milijonov samih 100 dinarskih bankovcev. Dne 5. avgusta t. l. prispe na Sušak prvi transport novega zlatega denarja, odkoder ga prepeljejo v Belgrad.

Listnica uredništva. J. K. Sv. Miklavž, P. R. Ljutomer, pride po možnosti prihodnjič. Računajte s premalim prostorom. Pišite krajše. — F. A. Leskovec, smo morali odložiti za prihodnjič. Pišite le na eno stran vsake pole. — Ostalim: Vse bo prišlo polagoma. Pridobivajte nove naročnike, da razširimo list. — Urednik.



PODRUŽNICE:

Bled, Celje, Djakovo, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Sombor, Split in Šibenik.

TELEFON: št. 470 in 57.

Račun poštino-ček. zavoda za Slovenijo št. 41.945, za Hrvatsko št. 59.050.

Pooblaščen prodajalec srečk Državnerazredne loterije.

ZADRUŽNA GOSPODARSKA BANKA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta 10 (v lastni palači nasproti hotela Union).

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja tudi tuje valute in devize, sprejema vloge na tekoči račun in na vložne knjižice ter oskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Kapital in rezerve skupno nad 15.000.000 Din. — Vloge nad 125.000.000 Din.

AMERIŠKI ODDELEK:

Direktno zveze z ameriškimi bankami. Glavni korespondenti: American Express-Company, 65 Broadway, New York, ter njene podružnice in agencije po vseh večjih mestih Združenih držav, Anglo South American Bank Ltd., London, ter po važnejših mestih Južne Amerike, Commercial Bank of Australia Ltd., London, ter po vseh važnejših mestih Avstralije in Nove Zelandije, National Bank of South Africa, London, Pretoria.

Urejevanje ameriških zapuščin.